

Dokumentnamn: Utbildningsförvaltningens handlingsplan för nödvattenförsörjning

Beslutad av:
Förvaltningsledningen

Gäller för:
Utbildningsförvaltningen

Diarienummer:
-

**Datum och paragraf för
beslutet:**
2023-04-26

Dokumentsort:
Rutin

Giltighetstid:
Tillsvidare

Senast reviderad:
2023-04-26

Dokumentansvarig:
Funktionen för säkerhet
Utbildningsförvaltningen

Bilagor:

[Bilagor]

Utbildningsförvaltningens handlingsplan för nödvattenförsörjning

Innehållsförteckning

Inledning	3
Bakgrund	3
Utgångspunkt samt avgränsningar	3
Otjänligt vatten	3
Planeringsförutsättningar	4
Prioritetsklasser	4
Prioritetsordning utbildningsförvaltningens verksamheter	4
Scenarion	5
Handlingsplaner	6
Handlingsplan Scenario A: Otjänligt vatten med kokrekommendation	6
Handlingsplan Scenario B: Otjänligt vatten	6
Handlingsplan Scenario C: Avbrott	6
Handlingsplan Scenario D: Reducerad vattenförsörjning	7
Ansvarsfördelning i Göteborgs stad	7
Utbildningsförvaltningen	7
Kretslopp och vattennämnden	8
Göteborgs stads leasing AB	8
Stadsfastighetsförvaltningen och Göteborgs Stadshus AB.	8
Stadsledningskontoret	9
Andra förvaltningar	9
Plan för kriskommunikation	10
Vattenbehov vid krissituation	10
Vid frågor	11
Bilaga 1 Otjänligt vatten med kokrekommendation	12
Detta ska du göra när din kommun rekommenderar att dricksvattnet ska kokas:	12
Tänk på att kokt dricksvatten ska användas till att	12
Okokt dricksvatten kan användas till att	12
Bilaga 2 Otjänligt vatten utan kokrekommendation	13
Bilaga 3 Rekommenderad material att lagrhålla lokalt	14

Inledning

Bakgrund

Det förekommer situationer när det inte går att använda vatten från det vanliga vattenledningsnätet. Då behöver vatten distribueras till konsumenterna på annat sätt, vanligtvis i tankar. Detta kallas för nödvatten. Nödvatten är dricksvatten som distribueras på annat sätt än genom vattenledningsnätet. För att hantera en sådan situation är planering och prioritering nödvändigt.

Förvaltningens krisledningsplan följs och anpassas efter omfattning och drabbade verksamheter.

Nödvattenförsörjningen är en del av Göteborgs stads arbete med krisberedskap och civilt försvar.

Utgångspunkt samt avgränsningar

Utgångspunkten för planering om nödvattenförsörjning utgår från tre scenarion:

- Otjänligt vatten med kokrekommendation
- Otjänligt vatten där vattnet inte blir tjänligt med kokrekommendation
- Vattenavbrott inom ett geografiskt område

Utbildningsförvaltningens nödvattenplanering innefattar ej tillhandahållande av kärl för hämtning av dricksvatten till allmänheten. Den omfattar inte heller åtgärder för klimatanpassning som till exempel kan föranleda situationer av långvarig vattenbrist.

Otjänligt vatten

Med tjänligt vatten menas att vattnet är fullgott som dricksvatten och andra hushållsändamål.

Med otjänligt vatten menas att det har kommit in mikroorganismer som bakterier, virus eller parasiter eller kemiska ämnen i vattenledningsnätet som kan innebära en hälsorisk.

Planeringsförutsättningar

Prioritetsklasserna utgår från Livsmedelsverkets guide för planering av nödvattenförsörjning. Prioriteringen gäller även under skärpt beredskap och höjd beredskap.

Prioritetsklasser

Prioritets-klass	Prioritering av dricksvattenförsörjning	Exempel på verksamhet
1A	Verksamhet som har stor betydelse för liv och hälsa	-Sjukhus -Vård- och omsorgsboende för äldre -Vårdcentraler -Räddningstjänst (brandvatten) -Kriminalvård
1B	Hämtställen för hushåll	
1C	Förse Försvarsmakten med vatten	Gäller endast vid höjd beredskap
2	Verksamheter som har stor betydelse för samhällets funktionalitet	-Förskola -Skola - Storkök/tillagningskök
3	Verksamheter som har stor betydelse för miljön	
4	Verksamheter som representerar stora ekonomiska värden	
5	Verksamheter som har stor betydelse för sociala och kulturella värden	
6	Övrig verksamhet	Utbildningsförvaltningen

Prioritetsordning utbildningsförvaltningens verksamheter

1. Storkök/tillagningskök
2. Anpassad gymnasieskola
3. Yrkesprogram
4. Högskoleförberedande program och vuxenutbildning

Scenarion

Varje krissituation är unik och kan variera i omfattning samt påverkan. Nedan scenarier används som utgångspunkt i utbildningsförvaltningens nödvattenplanering. Dessa kan skalas upp och ner beroende på omfattning och händelse.

	Scenario	Konsekvens	Omfattning	Varaktighet
A	Otjänligt vatten med kok-rekommendation	Kokrekommendation gäller för dricksvatten. Vattnet kan drickas och användas i matlagning efter att det kokats. Det finns vatten i kranen och vattnet kan användas för sanitära behov med mera.	Ett sammanhållet geografiskt område med ca 10 000 – 40 000 berörda personer/boende.	Upp till tre månader
B	Otjänligt vatten	Det finns vatten i kranen och vattnet kan användas för sanitära behov med mera.	Ett sammanhållet geografiskt område med ca 10 000 – 40 000 berörda personer/boende.	Upp till tre månader
C	Avbrott	Totalt avbrott i leveransen av dricksvatten. Avbrottet innefattar även att till exempel spolning av toaletter ej fungerar. Ett större avbrott följs ofta av kokrekommendation.	Ett sammanhållet geografiskt område med ca 10 000 – 40 000 berörda personer/boende.	Upp till två veckor
D	Reducerad vattenförsörjning	Det finns vatten i kranen men i reducerad mängd. Prioritering behöver göras för att kunna minska förbrukning av vatten inom verksamheten.	Hela vår verksamhet.	Upp till ?

Handlingsplaner

Handlingsplan Scenario A: Otjänligt vatten med kokrekommendation

- Informera om att vattnet inte går att dricka (behöver förberedas) på alla kranar, toalettdörrar och via mail och andra kanaler mm.
- Varningslappar tejpas vid varje enskild kran.
- Ta fram vattendunkar/påsar. Avdela personer inom serviceorganisationen att fylla dunkar på hämtställen alternativt utkörda tankar och distribuera inom lokalen.
- Vatten som hanteras i mat eller i samband med beredning av mat ska vara kokt innan.
- Uppmana elever/vårdnadshavare och personal om att ta med en fylld vattenflaska hemifrån.
- Övergång till distansundervisning för alla verksamheter som har den möjligheten och arbete på distans för personal som har den möjligheten.

Handlingsplan Scenario B: Otjänligt vatten

- Informera om att vattnet inte går att dricka på alla kranar, toalettdörrar och via mail och andra kanaler mm.
- Varningslappar tejpas vid varje enskild kran.
- Ta fram vattendunkar/påsar. Avdela personer inom serviceorganisationen att fylla dunkar på hämtställen alternativt utkörda tankar och distribuera inom lokalen.
- Om möjligt planeras halvdagar på de utbildningar som har möjligheten så elever får komma hem till lunch.
- Identifiera och planera behovet av måltider och samordna med andra verksamheter.
- Uppmana elever/studerande och personal om att ta med en fylld vattenflaska hemifrån.
- Övergång till distansundervisning för alla verksamheter som har den möjligheten och arbete på distans för personal som har den möjligheten.

Handlingsplan Scenario C: Avbrott

- Stäng skolan/verksamhet i den omfattning det går.
- Övergång till distansundervisning för alla verksamheter som har den möjligheten och arbete på distans för personal som har den möjligheten.
- Ta fram sanitetspåsar och tvättlappar till de toaletter som måste användas.
- Ta fram vattendunkar/påsar. Avdela personer inom serviceorganisationen att fylla vattendunkar/påsar på hämtställen alternativt utkörda tankar och distribuera inom lokalen.
- Uppmana elever/studerande och personal om att ta med en fylld vattenflaska hemifrån.

- Om behov finns identifiera och planera behovet av måltider och samordna med andra verksamheter.

Handlingsplan Scenario D: Reducerad vattenförsörjning

- Övergång till distansundervisning för högskoleförberedande program och vuxenutbildning.
- Utbildningar som behöver bedrivas på plats ser man över och försöker man planera in på förmiddagen så elever får komma hem till lunch.
- Identifiera och planera behovet av måltider och samordna med andra verksamheter.
- Uppmana alla berörda inom verksamheterna att snåla med vattnet.
- Uppmana elever/studerande och personal om att ta med en fylld vattenflaska hemifrån.
- Ta fram vattendunkar/påsar. Avdela personer inom serviceorganisationen att fylla dunkar på hämtställen alternativt utkörda tankar och distribuera inom lokalen.
- Uppmana elever/studerande och personal om att ta med en fylld vattenflaska hemifrån.

Ansvarsfördelning i Göteborgs stad

Utbildningsförvaltningen

Utbildningsförvaltningen ansvarar för att:

- Utifrån riktlinjen för nödvattenplanering analysera de konsekvenser som kan uppstå i verksamheten samt planera för att hantera dessa.
- Dimensionera planeringen utifrån ansvarsområde, verksamhetens risker verksamheten som utbildningsförvaltningen bedriver.
- Planera för att inom eget verksamhetsområde prioritera vatten.
- Vid störningar i vattenförsörjningen samverka och stödja varandra.
- Planera för att kunna minska sin förbrukning av vatten när så påkallas.
- Planera för att kunna aktivera nödvattenrutinerna när omfattningen på störningen kräver det för att öka möjligheten att hantera störningen på ett tillfredsställande sätt.

Kretslopp och vattennämnden

Kretslopp och vattennämnden har som stadens VA-huvudman i uppdrag att tillgodose invånarnas och övriga brukares behov av en säker, effektiv och miljömässig vattenförsörjning. Kretslopp och vattennämnden ska vid störningar i vattenförsörjningen så snabbt som möjligt återställa normal leveransförmåga samt fram till dess skyndsamt tillhandahålla nödvatten utifrån prioritering.

Kretslopp och vattennämnden ansvarar för att:

- Ha förmåga att skyndsamt komma igång med arbete för att återställa normal leveransförmåga av vatten.
- Identifiera prioriterade verksamheter inom Göteborgs stads geografiska område i samråd med verksamhetsutövaren och stadsledningskontoret.
- Föra en dialog med identifierade offentliga och privata aktörer om deras nödvattenbehov och om vilka egna reservlösningar som finns i verksamheterna.
- Identifiera lämpliga uppställningsplatser för nödvattentankar i samråd med berörda.
- Vid störningar i vattenförsörjningen initiera samverkan om nödvattenförsörjningen med berörda.
- Planera för och beräkna hur stora volymer nödvatten som kan levereras på kort och lång sikt.
- Ha förmåga att skyndsamt efter beslut kunna försörja berört område med nödvatten enligt prioriteringar.
- Informera berörda vid otjänligt vatten eller vid vattenavbrott i enlighet med Göteborgs stads riktlinje för kriskommunikation.
- Initiera och ta hjälp från den nationella vattenkatastrofgruppen (VAKA).
- Planera för och analysera när bevakning av utplacerade nödvattentankar behövs.
- Ha beredskap samt förmåga att vid behov i samband med längre vattenavbrott, ordna med tillfälliga lösningar för sanitet till allmänheten.

Göteborgs stads leasing AB

Göteborgs stads leasing ansvarar för att:

- Ha förmåga att vid behov kunna bistå andra nämnder och styrelser avseende logistik och transporter av vatten samt handräckning.

Stadsfastighetsförvaltningen och Göteborgs Stadshus AB.

Ansvarar för att:

- Ha en beredskap för och förmåga att, vid behov i samband med längre vattenavbrott, ordna med tillfälliga lösningar för sanitet till hyresgäster.

- Ombesörja brandskyddets funktionalitet om inomhusbrandposter samt sprinkler inte har vattentillförsel. Ansvarar även för att erbjuda sanitetspåsar samt containers för detta i händelse av vattenbortfall.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontoret håller i den övergripande samordningen av information och kommunikation i staden. Vid kontakt med TiB på förvaltningen tas det av direktör, utbildningschef eller säkerhetsstrateg.

Andra förvaltningar

I händelse av att handlingsplanen för nödvattenförsörjning kan bli aktuell behöver vi hjälpas åt och samordna i den mån det behövs med andra förvaltningar med likvärdiga behov.

Utbildningsförvaltningen kan behöva samordna arbetet kring måltider, vatten och material tillsammans med följande:

- Grundskoleförvaltningen
- Förskoleförvaltningen
- Äldre samt vård- och omsorgsförvaltningen

Plan för kriskommunikation

Hur väl en organisation lyckas hantera sin kommunikation är en av de viktigaste faktorerna för en framgångsrik krishantering. I ett krisläge har kommunikationen en avgörande betydelse för organisationens förtroende. Plan för information och kommunikation i samband med kris (*kriskommunikation*) eller särskilda händelser finns på intranätet under styrande dokument.

- När krisen är av sådan omfattning att stadens krisledning träder in, gäller denna plan i förhållande till stadsledningskontorets plan.
- Planen för kriskommunikation förvaras av var och en i krisledningsgruppen i utskrivet format av senast uppdaterade version.
- Planen ska även vara känd av och tillgänglig för förvaltningens chefer på intranätet.
- Planen är ett styrande dokument, åtkomligt för alla medarbetare på intranätet.

Vattenbehov vid krissituation

En vanlig dag gör varje person i genomsnitt av med cirka 160 liter vatten per dygn. Av detta används endast 1–3 liter vatten per dygn till dricksvatten. Resten används för till exempel dusch, toalett och tvätt.

Nedan uppskattningar av vattenbehovet används som riktlinje för utbildningsförvaltningens nödvattenplanering och följer Livsmedelsverkets guide för planering av nödvattenförsörjning.

Verksamhet	Tidsaspekt	Uppskattning av nödvattenbehov (omfattar inte personalens behov)	Funktion
Hushåll (frisk individ)	Första dagarna	2,5–5 l/p dygn	Dryck
	Efter några dygn	10–15 l/p dygn	Dryck, matlagning och hygien
	Inom några månader	50–100 l/p dygn	
Storkök		2–3 l/portion	Matlagning
		1 l/portion	Städ och disk
Förskola / grundskola	Första dagarna	2–7 l/p/dygn	Dryck, hygien, matlagning och städ
	Efter några dygn	10–15 l/p/dygn	Dryck, hygien, matlagning och städ
Personal		10 l/p/dygn	Dryck och viss hygien

Vid frågor

Vänd dig till funktionen för säkerhet på utbildningsförvaltningen,
sakerhet@educ.goteborg.se

Otjänligt vatten med kokrekommendation

När det finns misstanke om att kranvattnet innehåller bakterier, virus eller parasiter som kan göra dig sjuk rekommenderar din kommun att vattnet ska kokas innan det kan drickas eller användas i matlagning.

Detta ska du göra när din kommun rekommenderar att dricksvattnet ska kokas:

- Koka allt vatten som ska drickas eller användas i matlagning.
- Koka upp vattnet i en kastrull eller vattenkokare tills det bubblar kraftigt. Bakterier, virus och parasiter dör när vattnet kokas.
- Håll upp det kokta dricksvattnet i väl rengjord kanna, flaska eller annan behållare och låt det svalna. Låt det stå i rumstemperatur eller svalare – gärna i kylskåpet.

Tänk på att kokt dricksvatten ska användas till att

- blanda saft eller andra drycker med vatten
- brygga kaffe, eftersom kaffebryggaren inte värmer dricksvattnet tills det kokar
- göra is
- skölja frukt och grönsaker som inte kokas eller hettas upp på annat sätt.
- borsta tänderna

Okokt dricksvatten kan användas till att

- tillaga mat som ska kokas i vatten, till exempel potatis, ris och pasta
- tvätta händer och ansikte
- duscha, men se till att små barn inte sväljer vatten. Undvik att bada.
- diska i diskmaskin på högsta temperatur, använd torkprogrammet
- diska för hand, låt disken torka innan den används
- tvätta kläder
- städa och rengöra ytor
- vattna blommor
- spola toaletten

Otjänligt vatten utan kokrekommendation

Om statusen på dricksvattnet skulle vara otjänligt vatten efter provtagning kan dricksvattnet inte drickas eller förtäras även om vattnet blivit behandlat genom upphettning.

Vattnet kan fortfarande användas till en del hygienändamål och att spola i toaletterna med, var försiktig så att vattnet inte kommer in i mun och ögon.

Rekommenderad material att lagerhålla lokalt

Verksamheten lokalt rekommenderas att lagerhålla nedan material

- Vattendunkar / vattenpåsar
- Sanitetspåsar
- Handsprit
- Tvättservetter
- Plasthandskar
- Tryckt informationsmaterial som kan sättas upp vid toaletter, vattenkranar, personalrum mm.
- Tejp
- Engångstallrik, pappersmugg, bestick mm.
- Engångsartiklar för städ.